

Sosiaali- ja terveystoimialalle

ASIAKASMAKSUN ALENTAMINEN TAI PERIMÄTTÄ JÄTTÄMINEN

Voimassa	1.4.2020 – 31.3.2030
Kumoo	Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen PYSY072, 8.4.2016
Asiasanat	asiakasmaksut, maksun alentaminen, perimättä jättäminen

Sisällysluettelo

1. Säädökset.....	2
2. Hakeminen.....	3
3. Päätöksenteko	4
4. Laskelmassa huomioitavat tulot ja menot.....	5
5. Puolison tulojen ja menojen huomioiminen	7
6. Varallisuuden huomioiminen.....	7
7. Alennuksen laskeminen.....	7
8. Maksusuunnitelma.....	8

13.2.2020

1. Säädökset

Asiakasmaksun perimättä jättämisestä ja alentamisesta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksusta annetussa laissa (734/1992) jäljempänä asiakasmaksulaki 11 §:ssä.

Asiakasmaksulain 11 §

Sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa

- henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai
- henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Palvelun tuottava kunta voi päättää, että

1. muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja maksuja voidaan jättää perimättä tai alentaa 1 momentissa tarkoitetuilla perusteilla; tai
2. maksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä, jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Maksun alentaminen tai perimättä jättäminen koskee sosiaalihuollon maksuja sekä terveydenhuollon tulosidonnaisia maksuja (ja tiettyjä lyhytaikaisen laitoshoidon sosiaalihuollon tasamaksuja, katso kohta 3.). Maksun alentaminen tai perimättä jättäminen ei koske terveydenhuollon tasamaksuja.

Helsingin kaupunki ei ole päättänyt, että maksamatta olevia terveydenhuollon tasamaksuja voitaisiin alentaa tai jättää perimättä sillä perusteella, että maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista taikka huollollisista syistä.

Palvelusetelin omavastuuosuuteen ei voida myöntää alennusta, koska asiakasmaksujen kohtuullistamista koskeva sääntely ei koske palveluseteliä. Palvelusetelin arvoa on mahdollista tarvittaessa korottaa palvelusetelilain mukaisesti.

13.2.2020

2. Hakeminen

Maksujen alentamista tai perimättä jättämistä koskevan valmistelun perustana on asiakkaan, hänen huoltajansa, edustajansa tai hänen edunvalvojansa aloitteesta tehty hakemus. Hakemus voi olla vapaamuotoinen tai asiakas voi käyttää kaupungin omaa hakemus pohjaa.

Hakemuksessa tulee mainita, mille ajalle tai mistä lähtien maksun alennusta tai vapautusta haetaan, millä perusteilla (menot/tulot) ja mitä palvelua hakemus koskee. Hakemuksessa tulee myös perustella millä tavoin asiakasmaksu vaarantaa toimeentulon edellytyksiä tai elatusvelvollisuuden toteuttamista. Perusteluna voi olla esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen päätös perustoimeentulotuesta.

Hakemukseen tulee liittää asiakkaan ja mahdollisesti puolison (katso kohta 5.) sekä yhteistilien kaikkien tilien tiliotteet siltä ajalta, jolta hakemuksessa mainittuja menoja (katso kohta 4. huomioitavat menot) ilmenee sekä selvitys asiakkaan mahdollisesta varallisuudesta ja/tai yhteisvarallisuudesta puolison kanssa.

Hakemuksessa ja/tai sen liitteissä tulee ilmetä menona huomioitavan maksun alkuperäinen eräpäivä.

Hakemus on allekirjoitettava.

Hakemus tositteineen toimitetaan osoitteella:

HELSINGIN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveystoimiala
Asiakasmaksut
PL 6032
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Jos asiakasmaksuyksikkö havaitsee/saa tietoonsa, että asiakas on saanut perustoimeentulotukea Kelasta kolmena perättäisenä kuukautena, asiakasta ohjeistetaan hakemaan maksun alentamista ja perimättä jättämistä lomakkeella tai vapaamuotoisella hakemuksella.

Jos asiakkaalle on myönnetty kolme peräkkäistä kuukautta täydentävää tai ennaltaehkäisevää toimeentulotukea, tulee tukea myöntäneen yksikön avustaa asiakasta hakemaan asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä asiakasmaksuyksiköstä.

13.2.2020

Jos asiakkaan asian käsittely siirretään esimerkiksi täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea käsittelevästä yksiköstä asiakasmaksun alentamisesta/perimättä jättämisestä päättävään yksikköön, tulee asiaa ensimmäisenä käsitelleen yksikön pyytää asiakasta toimittamaan ohjeiden mukainen hakemus sitä jatkossa käsittelevään yksikköön.

Satunnaisen toimeentulotuen tarpeeseen asiakkaan on oikeus saada täydentävää tai ennalta ehkäisevää toimeentulotukea, koska asiakasmaksulain 11§ perusteella myönnettävä alennus tai perimättä jättäminen on tarkoitettu käytettäväksi siinä tilanteessa, kun asiakkaan toimeentulotuen tarve on pysyvä (KHO 58/2019).

3. Päätöksenteko

Sosiaalihuollon palvelusta määrätyn maksun alentamisesta tai kokonaan perimättä jättämisestä päättää delegointisäännön 72 §:n 9 kohdan perusteella asiakaspalveluvastaava. Päätöksen valmistele taloussihteerit. Tämä koskettaa myös terveydenhuollon tulositonnaisia maksuja.

Seuraavien asiakasmaksujen alennukset ja perimättä jättämisen päätökset tekevät kentän toimijat:

- ikäihmisten lyhytaikaishoidon ja päivätoiminnan maksut (päätöksenteko HelppiSeniorin asiakasohjauksessa)
- monisairaiden alle 65-vuotiaiden lyhytaikaismaksut (päätöksenteko HelppiSeniorin asiakasohjauksessa)
- päihdehuollon laitoshoidosta perittävät lyhytaikaiset maksut (päätöksenteko sosiaalityössä)

Maksu voidaan muuttaa pääsääntöisesti ns. ensimmäisestä mahdollisesta kuukaudesta eli siitä kuukaudesta alkaen, jota ei ole vielä laskutettu tai tapauskohtaisesti takautuvasti enintään kuuden (6) kuukauden ajalta, jos katsotaan että maksun muuttaminen on välttämätöntä.

Maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva päätös on voimassa edellyttäen, ettei asiakkaan maksukyvyssä tapahdu muutosta, kuitenkin enintään 12 kuukautta.

Myös sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston tekemät asiakasmaksun alentamis- ja perimättä jättämispäätökset ovat voimassa enintään 12 kuukautta, ellei päätöksessä ole toisin määrätty.

Mikäli maksun määräämistä koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin, maksu oikaistaan

13.2.2020

takautuvasti enintään vuoden ajalta, (asiaksmaksuasetuksen 31 § 2 mom).

4. Laskelmassa huomioitavat tulot ja menot

Asiaksmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskevan päätöksen pohjaksi laaditaan laskelma, josta ilmenee asiakkaan maksukyky.

Huomioitavat nettotulot

- palkkatulot
- eläkkeet
- Kelan tai vakuutusyhtiöiden maksamat etuudet
- pääomatulot
- korkotulot
- kaikkien lasten lapsilisät ja eläkkeet
- kaikkien lasten elatustuet/ elatusavut
- omaishoidon tuki

Huomioitavat menot

- vuokra / yhtiövastike
- sähkö
- vesimaksu
- asuntolainan korot
- opintolainan korot
- auton ostoon liittyvät korot, jos auton hankintaan on myönnetty tukea vammaispalvelulain perusteella
- kotihoidon tukipalvelumaksut ja päivätoimintamaksu, jotka liittyvät asiakkaan kotihoidon asiakkuuteen (ateria- ja kauppapalvelujen kuljetuskustannukset, saunapalvelu ja turvapuhelin)
- yksityinen turvapuhelinmaksu (kuukausivuokra tms), joka ei liity asiakkaan kotihoidon asiakkuuteen
- elatusapu
- ulosmittaus:

Liitteeksi tulee toimittaa ulosottoviraston ulosottopäätös, koonti velallisen ulosottoasioista. Liitteestä tulee ilmetä ulosmitattava summa, mistä tulosta se ulosmitataan, ulosoton alkamis- ja loppumispäivä. Jos ulosmittauksen päättymispäivää ei ole tiedossa, asiakas tai hänen asioidensa hoitaja on velvollinen ilmoittamaan

13.2.2020

siitä viipymättä asiakasmaksut -yksikköön, kun asiakas tai hänen asioidensa hoitaja on saanut tietää ulosmittauksen päättymispäivän.

- velkajärjestely. Liitteeksi kopio käräjäoikeuden päätöksestä ja/tai maksuohjelma mikäli käräjäoikeuden päätöksestä ei ilmene maksun suuruutta
- kotivakuutus eli irtaimiston vakuutus (ns. peruskotivakuutus) omassa asumiskäytössä olevaan asuntoon
- mahdollinen muu pakollinen asuinkiinteistön vakuutus omassa asumiskäytössä olevaan kiinteistöön.
- pitkäaikaiset reseptilääkkeet (määrätty 3 kuukaudeksi tai yli) Liitteeksi asiakkaan tulee esittää reseptit ja kuitit pitkäaikaisista lääkkeistä. Lääkekustannuksia huomioidaan enintään vuotuisen lääkekaton verran.

Menot, joita ei huomioida

- käsikauppalääkkeet
- terveydenhuoltomenot
- asiakkaan erityistarpeista johtuvat vaatemenot tai hoitotarvikkeet, jotka korvataan muun lain nojalla tai jotka eivät ole terveydentilan tai sairauden hoidon kannalta välttämättömiä
- harrastemenot
- vakuutusmaksut (poikkeuksena pakolliset asuinkiinteistön vakuutukset ja kotivakuutus asiakkaan omaan käytössä olevaan asuntoon)
- kulutus- tai joustoluotot
- asunto- ja opintolainat
- kiinteistö- tai perintöverot
- oikeudenkäyntikulut
- shl- ja vpl-kuljetusten omavastuuosuudet (verrattavissa joukkoliikenteen maksuihin)
- muut kodinhoitokulut
- omistuksessa olevien asuntojen remonttikulut ja muut mahdolliset kulut, jotka liittyvät omaisuuden ylläpitoon
- yksityisen palveluasumisen vapaaehtoiset ja asumiseen liittyvät pakolliset palvelupaketit

Asiakkaan tulee ilmoittaa ja valmistelijan tulee huomioida muut mahdolliset sosiaali- ja terveydenhuollon maksuihin jo myönnetty maksunalennukset, maksukatot hakemusta vastaavalle ajalle sekä mahdollinen myönnetty toimeentulotuki. Asiakkaan tulee seurata ja olla

13.2.2020

tietoinen terveystalvvelujen maksukaton täyttymisestä sekä hakeutua tarvittaessa omahoitotarvikejakelun asiakkaaksi.

Asiakkaan on suositeltavaa hakea Kansaneläkelaitoksesta tarvittavat etuudet (ei tarkoita toimeentulotukea) ennen asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakemista tai hakea etuudet mahdollisimman pian jälkikäteen.

5. Puolison tulojen ja menojen huomioiminen

Asiakkaan maksukykyä arviotaessa huomioidaan myös puolison tulot ja menot avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa samalla tavalla kuin ne huomioidaan alkuperäisissä asiakasmaksupäätöksissä.

6. Varallisuuden huomioiminen

Asiakasmaksua ei pääsääntöisesti alenneta eikä jätetä perimättä, jos asiakkaalla on omaa tai puolison kanssa yhteistä varallisuutta yhteensä enemmän kuin 8 000,00 euroa säästöinä tileillään ja/tai nopeasti realisoitavana omaisuutena.

Nopeasti realisoitavaa eli rahaksi muutettavaa omaisuutta ovat esimerkiksi puhelinosaakkeet, rahasto-osuudet, säästövakuutukset ja arvopaperit.

Varallisuutena ei huomioida esimerkiksi hakijan omassa käytössä olevaa asuntoa, loma-asuntoa tai muita kiinteistöjä, joiden realisointiaika ei ole nopea.

7. Alennuksen laskeminen

Hakijan maksukyvyyn laskentaperusteen lähtökohtana on, että tuloista vähennetään menot, jonka perusteella arvioidaan, vaarantuuko henkilön tai perheen toimeentulon edellytykset tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttaminen.

Hakijan käyttövaraksi määritellään lakisääteiset toimeentulotuen perusosat, laitoshuollon minimikäyttövara sekä kunnan erikseen määrittelemät käyttövarat, kuten palveluasumisen minimikäyttövara.

Palveluasumisen käyttövaralla on tarkoitus kattaa esimerkiksi asukkaan hygieniamenot, parturi-kampaamomaksut, jalkojenhoitajan palvelut, vähäiset terveydenhuoltomenot (esimerkiksi lääkärin, kotisairaanhoidon ja fysioterapeutin palvelut, sairaala- ja kotisairaalamaksut, silmälasit ja hammashoito), kauppapalvelu, lääkkeet, paikallisliikenteen maksut, henkilökohtaisten sanomalehtien

13.2.2020

tilausmaksut, puhelimen käyttömenot, vaatemenot sekä harrastustoiminnan menot.

Esimerkiksi kotihoidossa vastaavaa käyttövaraa ei ole määritelty, jolloin laskelmassa huomioidaan toimeentulotuen perusosan asiakkaan käyttövaraksi.

Mikäli asiakkaalla on puoliso tai alaikäisiä lapsia, huomioidaan kullekin oma toimeentulotuen perusosa Kelan perusosa-taulukon mukaisesti perhekoosta riippuen.

Jos asiakkaan sijoituspaikka vaihtelee kuukauden aikana esimerkiksi sairaalan ja kodin välillä, lasketaan käyttövara vakituisen asuinpaikan/asumismuodon mukaisesti.

Niissä tilanteissa, joissa asiakkaalla on riittävästi omaa ja/tai yhteisvarallisuutta puolison kanssa, katsotaan varallisuuden kattavan toimeentulotuen perusosan tai asumismuodon mukaisen käyttövaran asiakkaan itsensä ja mahdollisesti myös puolison sekä alaikäisten lasten kohdalla (katso kohta 6.).

Henkilön tai perheen toimeentulon edellytysten tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden ei katsota vaarantuvan, jos asiakkaalle jää edellä esitetyn laskentamallin perusteella lakisääteiset tai muut kunnan erikseen määrittämät käyttövarat.

8. Maksusuunnitelma

Jos asiakkaalla on tilapäisiä maksuvaikeuksia, asiakas voi olla yhteydessä taloushallintopalveluliikelaituksen (Talpa) asiakaspalvelunumeroon 09-310 25300. Asiakkaita palvelussa Talpa noudattaa kaupungin kanslian ohjetta laskutuksesta ja perinnästä.

9. Viitteet

Laki sosiaali ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/92)

toimialajohtaja

hallintojohtaja